

NIEODMIENNY (143) ai

W pisowni łącznej (118), w rozłącznej (25).

Oba e oraz o jasne.

sg m N nieodmienny (16). ◇ *G* niedmienn(e)go (1). ◇ *D* nieodmiennému (1). ◇ *A* nieodmienny (5), nieodmienn(e)go (1). ◇ *I* nieodmiennym (3). ◇ *V* nieodmienny (1). ◇ *f N* nieodmienną (19), nieodmienn(a) (4). ◇ *G* nieodmiennéj (9); -éj (3), -(e)j (6). ◇ *A* nieodmienną (21) [*w tym*: -a (1)]. ◇ *I* nieodmienną (5). ◇ *L* nieodmienn(e)j (1). ◇ *n N* nieodmienn(e) (9). ◇ *G* nieodmienn(e)go (1). ◇ *A* nieodmienn(e) (6). ◇ *I* nieodmiennym (1). ◇ *L* nieodmiennym (1). ◇ *pl N subst* nieodmiennie (13); -é (3). -(e) (10). ◇ *G* nieodmiennych (6). ◇ *D* nieodmiennym (1). ◇ *A subst* nieodmiennie (10); -é (3), -(e) (7). ◇ *I n* nieodmienn(e)mi (3). ◇ *L* nieodmiennych (5).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. Nie zmieniający się lub nie dający się zmienić, zawsze taki sam; *immutabilis* *Mącz, Calag, Calep, JanPrzyw, Cn; irrevocabilis* *Calep, JanStat, Cn; constans* *Mącz, Calep; continuus* *Mącz; firmus, fixus, inflexibilis, ratus, tenax* *Cn* (142) : Mową krolewka ma być nieodmienna. *March*¹ A4; *MurzNT* 58v; *Continua laus*, Stała chwałą/ nie odmienna. *Mącz* 447b, 239c; *RejPosWiecz*² 91; *WujJudConf* 177; [Bóg] takie nam Cieplice podał: kthóre [...] bárzo pożyteczné á nigdy nieodmienné uczynił. *Oczko* 2v, 3v, [41]; *Calag* 539a; tak długo/ póki nieodmiennym Kołem póydzie gwiaździfla noc zá światłem dziennym. *KochPs* 211; *SkarŻyw* 337; *CzechEp* 212, 214; iákoż prawdá mufl być nie odmienna *ReszList* 183; *Omne, inquit, regnum in se diuifum desolabitur*: które fłowá nie tak dálece Prorockim duchem fą powiedziané/ iáko względem włafnych/ á nieodmiennych przyczyn zniřczenia włzelákiego Páńřtwá *KochWr* 21; *Calep* 249b, 509b, 563b; *SkarKaz* 311a *marg*, 515a; Y tá grá tak tu idzie trybem nieodmiennym *GosłCast* 36.

[*nieodmienny czego*: Szarwarki zwykłe, ni w czym inszych wsi nie odmienne *LustrMalb* I 25.]

nieodmienny w czym [*w tym*: „ni w czym”, „w niczym” (3)] (4): Ivfczy thą konyeczną vpelną, a przelř nařz wnyczem nyeodmyenna *Instructia* a refolucia dawamy *MetrKor* 38/500; *RejPs* 148v; mayacz te nadzieye yz roskazanie y wolią V. C. m. bedzie trwała mocna y nieodmienna tak wziemiach y wdzierzawach yako y w poslvschenstwie poddanich czorky y wnvka ye^{go} k. m. *LibLeg* 11/[32²]; *ArtKanc* P4v.

N sg f w funkcji orzecznika (1): to nie tylko niewątpliwa: ále też iefł y nieodmienna: że ząwřdy prawdá rodži nienawiřć *CzechEp* *2.

W połączeniach szeregowych (6): *MetrKor* 38/500; *LibLeg* 11/[322]; iáko thá niebieska piękuořć [!]/ przez fię fámá/ y od liebie pięknořć ma nieprzyrownáną/ wieczną/ řzczyrą/ á nie odmienną. *Górndworz* Mm5v; *RejPos* [136]v; *CzechRozm* 62v; á ia fię bać nie mam onego Krolá nad krolmi/ wřzytkiemu niebu y ziemi rořkázuiącego/ wieczney á nieodmienney y nieuwiárowáney/ Boskiey mocy? *SkarŻyw* 151.

W charakterystycznych połączeniach: boska moc nieodmienna(-y, -e), *Bog* (3), chwałá, cieplice, dar, dekret, grunt zbawienia, instrukcja, istota, jarzmo, koło, mowa królewska, ociec, pięknořć, porządek, potrzeba, prawda, prawo, przyczyna, reguła, rezolucja, sprawiedliwořć, tryb, upalenie, ustawa (2); nigdy nieodmienny (6); nieodmienny w dzierzawach, ni w czym (w niczym) (3), w posłuszeńřtwie.

Szeregi: »długi a nieodmienny« (1): Ktory [dar] gdyby im był od Páná odiy/ czuliby na się potrzebę/ y cierpieliby vpalenie długie á nieodmienne tákowi niechay pámiętáią ná fłowá one Apoštołkie/ ktory powiedział/ że lepiej ieft ożenić się niżli vpalenie cierpieć. *WujJudConf* 210.

»nieodmienny i nieuszpocony« (1): y żaden nigdy ná tey ftolicy nie fiedział/ ktoryby ináczey od przodkow fwych vczył y rozumiał/ y owfzem Apoštołkiego Duchá/ y tey łáski Bożey/ ktorey byli pełni/ nieodmienną/ y nie vfzpoconą dochowali. *ReszList* 190.

»pewny a nieodmienny« (1): A grunt zbáwyenya náśfego pewny á nyeodmyenny z przodku poštánowiwfly/ o nyektorych rzeczach rádę nam tylko/ á nyeprzykazánye zořtáwił *KromRozm II* x4. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»wieczny a (i) nieodmienny« [szyk 2:1] (3): *BielKron* 116; *SarnStat* 1042; To przyrodzone Práwo ieft wieczne y nieodmienne *SkarKazSej* 696b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

a. *Wiecznie trwający; pertinax Mqcz; sempiternus PolAnt; incommutabilis JanStat* (22) : *Mqcz* 448a; *BudNT Hebr* 7/12[24]; Pan go w cále záchowa/ y zdrowia nábáwi/ Y w fczęściu nieodmiennym z łáski fwéy poštáwi. *KochPs* 60; o rofkózy niedbam/ iedno o ony nigdy nieodmienne. *SkarŻyw* 532, 2; *KochTr* 22; Wfzędý niech się přtrzą nigdy nieodmienne Kwiatki Wiofenne. *KlonŻal* D2v; Bowiem twe ieft Kroleřtwo, twoiá moc, y chwałá/ á ták będzie ná wieki nie odmienna řtalá. *ArtKanc* N2, P20; O dniu niebieřski záwždy wefoły/ záwždy beřpieczny/ á nigdy nieodmienny. *LatHar* 601, 349, 605; *SarnStat* 1067.

W połączeniu szeregowym (1): y [przywileje] mocné/ trwáľé/ niewátpliwé/ nieporuřzoné/ á nieodmienné mieć chcemy ná czáły wieczné. *SarnStat* 13.

W przeciwstawieniu: »nieodmienny ... odmienny« (1): Ieden wieczne á nieodmienne miał mieć kápláńřtwo/ á drugi docześne y odmienne. *SkarKaz* 156a.

W charakterystycznych połączeniach: *chwała nieodmienna*(-y, -e), *duch*, *dzień niebieski*, *kapłan*, *kapłańřtwo*, *kościół*, *kroleřtwo*, *kwiatki wiosenne*, *ofiarnictwo*, *owoc*, *przywileje*, *radość* (4), *rozkosz* (2), *sława*, *szczęřcie*, *trojca*; *nigdy nieodmienny* (4).

Szeregi: »nieodmienny i nieodwrotny« (1): Nigdy niewřtawa Syn Oycu/ á Duch řwięty Synowi/ ále nieodmienna y nieodwrotna táż (TRINITAS) Tróycá záwždy. *BiałKat* c.

»pewny a nieodmienny« (1): Lecż ieřli zechcę/ dziś Bożym przyiáćielem być y pewnieyfzą á nigdy nie odmienną wfługę mieć v niego mogę. *SkarŻyw* 76.

»stateczny a nieodmienny« (1): Y iako záwždy był/ y ieft ieden y tenże Bog/ y ieden duch řtáteczny á nie odmienny. *BibRadz I* 353v.

»wieczny (a. wiekuisty) a nieodmienny« (5): *RejAp* 41 v; wiele nędze dlá ludzkie^{go} zbáwienia áby ie do wiecznego á nieodmiennego kroleřtwá przywiold/ vcierpiáł *SkarŻyw* 486; niebu wiekuiftą á nieodmienną radość y wefele náznáczono *LatHar* 492; *SkarKaz* 156a, b.

b. *Niezachwiany* (o przekonaniach, postawach i uczuciach); *atrox, constans Mqcz; stabilis Vulg* (33) : Obiecię tefz chowác tżyřřtość nieodmienną/ ile przyrodzenie krewkie znořć może *KrowObr* 137v; *GroicPorz* hh4v; *BielKron* 191v, 306v; *Atrox animus pro Constanti*, Stały á nieodmienny umyřł. *Mqcz* 19c; *RejZwierc* 88, 146v, 178; gdyż tę wolá miał nieodmienną/ by mu Anioł ręki niezáwfciágnął. *CzechRozm* 239; *KochPs* 149; [řw. Leon] Troycey ř. nieodmienny był káznodzieiá *SkarŻyw* 320, 207,

460; Amor – Miłośzćnie odmienną. *Calep* 63a; Myśl o woli twoiey nieodmienna będzie *GrabowSet* N3v; rácz dác fercom náłzym nieodmienną fklonność y chęć ku (Bołkiey) miłości twey *LatHar* 617, 233, 642; *WujNT* 2.*Cor* 7/10.

W charakterystycznych połączeniach: nieodmienna(-y, -e) burda, chuć, czystość, jedność, kaznodzieja, miłość (4), myśl, pokuta, rzecz, skłonność, umysł (2), wdzięczność, wiara (5), wola (2); nigdy nieodmienny.

Wyrażenie: »nieodmienna(-e) stateczność, stałość, wytrwanie, trwałość« [w tym: stateczność i trwałość (1)] [szyk 6:2] (4:2:2:1): *RejAp* 23, 195; *GórnDworz* Aa3; Pan obaczywłszy onę nieodmienną ftałość iego/ thyle dwoie lat raczył przedłużyć żywotá iego *RejPos* 330v; Wyfluchay mię podług fwéy niezmiernéy litości/ Y nieodmiennéy fwéy ftátecności. *KochPs* 100; áby [...] nie fchodziło mi ná [...] ćierpliwości męžney/ ftátecności y trwałości nieodmiennéy *LatHar* 35; rácz dodać Bołkiey pomocy twey/ ná [...] w cnotách Chrześcijánłkich znaczne poštěpowanie/ y nieodmierne wytrwanie *LatHar* 352, 429.

Szeregi: »gruntowny a nieodmienny« (1): wtwiérday w fercu moim wiaré gruntowną á nieodmienną *SiebRozmyśl* E3v.

»jeden, nieodmienny« (1): V fámych Kátholikow ieft tá iedná nieodmienna wiará *WujNT* 676.

»pewny i nieodmienny« (1): To ia tobie zá rzecz pewną y nieodmienną powiadam *CzechRozm* 77v.

»prawdziwy a nieodmienny« (1): áleś też przeciw Małżonkowi fwemu znák prawdziwey á nieodmiennéy miłości nienárufzenie zápieczętowałá. *WysKaz*)(3.

»wieczny i nieodmienny« (1): Przy których Conřtutuciách mocnie/ zobopólnie/ y ftale ftoiąc [...] wieczną y nigdy nieodmienną będziemy chować iedność [*perpetuam et irrevocabilem tenebimus unionem JanStat* 753]. *SarnStat* [994].

W *przen* (1) : Widząc wielką ftátecność y ferce nieodmierne: zdał go ná śmierć *SkarŻyw* 403.

c. Zawsze prawdziwy, niewątpliwy, który musi się spełnić (o słowach Boga); *immobilis Vulg* (44) : A to ieft włyżtek grvnth piłma świętego żałóć za grzechy/ a wiara w miłofierdziw/ a obietnicach nieodmiennych bożych. *SeklWyzn* c3v; *SeklKat* N4v; *KromRozm II* x4 marg; *LubPs* bb2v [2 r.]; kołącą ná nas frodze Prorocy fwięći twoi [...] / kołącą Ewányeliřthowie fwięći nieodmiennemi fłowy twoimi *RejAp* 45v, 33v; iuż może pewnie á nieomyłnie ift być/ z onych iftotnych á nieodmiennych obietnic iego/ iz mu [...] fą odpufzczony grzechy iego. *RejPos* [310]v, 71, 88, 262, [279]v; *RejZwierc* 12; *CzechRozm* 133; *KarnNap* A4v; *Oczko* 3; *ReszPrz* 5; przyfluchay fię iedno onym ftráłznym groźbam/ onym przykrym a nieodmiennym dekretem Bołkim ná pijanice *WerGość* 212; *ArtKanc* R18; *KołakSzczęśl* Dv; *WujNT Luc* 21 arg, *Hebr* 6/18, Bbbbbb3; Gdy widzi Pan Bog iz fię ludzie do pokuty nie vdádzą/ áni fklonia; tedy czyni ná zgubę ich nieodmienny fwoy dekret. *SkarKaz* 707a.

nieodmienny w czym [zawsze „ni w czym”] (2): Gdyż [słowo] ieft ni w czym nie odmienne thák práwie od wieká *LubPs* bb3; *ArtKanc* P6v.

W połączeniach szeregowych (4): *SeklWyzn* Cv; *SeklKat* S2v; *RejAp* 22; iednoż tylko fámo fłowo Boże tákie ieft/ [...] ktore człowieká odrodziwłzy/ zachowywa ná wieki/ iáko fámo wieczne ieft: iz ieft prawdziwe/ ftáteczne/ y nieodmierne. *CzechEp* 156.

W charakterystycznych połączeniach: *nieodmienny(-a, -e) dekret (boski) (3), obietnica (boża, boska, pańska) (17), opatrność, Pismo Święte, rada boża, rzecz, słowo (boże, boskie, pańskie, Pana) (16), wola (boża) (4), wyrok; ni w czym nieodmienny (2).*

Szeregi: »jeden a nieodmienny« (1): ácz by we wśsem fye z yego wolą/ która yedná yest á nyeodmyenna/ zgádzác [...] myał *KromRozm III* E8.

»nieomylny a nieodmienny« (1): Ítańmy mocno przy tym Pánu Íwoim/ á przy tych nieomylnych a nieodmiennych Íłowieh iego *RejPos* 189v.

»pewny, (a) nieodmienny« (4): *RejPos* 87v, 277, 349v; Bo tę ma od Bogá pewną nie odmienną obietnicę/ iż tego iednego wiárá wśtác nigdy nie ma *SkarJedn* 205.

»prawdziwy a (i) nieodmienny« [szyk 6:1] (7): *SeklWyzn ktv*, c2, E; bo Íłowo pańskie íest prawdziwe á nieodmienne *SeklKat* H4, S3; *BiałKat* 153v; y przywedli oná fałszywą Íprawą lud Boży do tego/ íłz rospáczywśzy w nieodmiennych y prawdziwych obietnicách Bołkich/ wroćć Íię do Egiptu [...] chćieli. *SkarŻyw* 500. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»wierny a nieodmienny« (1): ábychmy prawdziwie á mocnie Ítali przy thych wiernych á nieodmiennych Íłowieh Páná náłzego. *RejPos* 190.

d. Następujący nieprzerwanym dziedzictwem (2) : Kto też chce obaczyć iż íest wielka odmiáná w ludziech ná świecie/ thák iż krom Tátárov á Indow/ żądny nie może práwie przywłászczyc Íobie kráiny z dawności włáfney/ w ktorey by z przodkow Íwych Ítárádawnych nie odmienny był. *BielKron* 335v; zázwdy ieden íest nieodmienny potomek Piotrá S. *SkarJedn* 206.

e. Nie odwołujący swoich wyroków (4) : Co wiedźcie? Ták Ína chćiały nieodmienne Lófy. *Prot* B2. *nieodmienny w czym (2)*: Rzekłes tak íżeś w Íłowych twych íest nieodmiennym Pánem *LubPs* T5v; Tu Íobie przeloż. I. Sędźiego. Bogá Ípráwiedliwego/ á w Íádziech y karániu Ítráfzliwego y nieodmiennego. *LatHar* 669.

W połączeniu szeregowym (1): [mądrości] ty śmierci namniéy fye nie boíłz/ Beśpieczna/ nieodmienna/ niepożyta Ítoíłz. *KochTr* 9.

2. Niefalszywy, wierny (1) : Bo co íest wdzyęcznieyźzego gdy towarzysź wdzyęczny/ A nigdy nieodmienny práwie íáko wieczny. *RejWiz* 58.

Synonimy: **1.** gruntowny, jeden, jednaki, jednakowy, jednostajny, pewny, stały, stateczny, ustawiczny;

a. nieodwrotny, trwały, wieczny, wiekuisty; **c.** nieomylny.

Cf **NIEODMIENIONY, ODMIENNY**